

viist sig dygtigt til at bestyre det, Opfordring til, da Domænerne i det Hele taget ikke give nogen forholdsvis stor Indtægt for Staten, at raade over de Eiendomme, som Staten saaledes har at raade over, til Bedste for Universitetet? Jeg kan ikke Andet end give den ærede sidste Læser Ret i, at det er ikke rigtigt at afgjøre denne Sag halvt. Jeg kunde selvfølgelig ønske, — og derom vil der jo blive Tale senere —, at Universitetsforholdene bleve underkastede en almindelig Drøftelse; men det er jo ogsaa den ærede første Læser (Th. Nielsen) i denne Sag enig i, at vi maa gjøre Alt, hvad vi kunne, for at Landets første Højskole kan være udrustet med alle de Midler, der høre til Videnskabelighed og følge med Tiden. Vi høre nu, at der i saa Henseende er indtraadt en Standsning for vort Universitets Vedkommende, og det er jo ikke helbigt for vort lille Land, der i den Henseende kunde og burde staa paa lige Trin med andre Lande. Den ærede Universitetslærer, der er Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Goos), har for Næsten idag talt, som om der var fire Ting at vælge imellem. Det sagde han ogsaa forrige Gang. Han taler bestandig om to Alternativer, men et Alternativ er jo to Ting, altsaa er to Alternativer fire Ting, det er ganske bestemt! Der er imidlertid vistnok ganske rigtigt, som den ærede Universitetslærer siger, mange Veie at gaa ved denne Leilighed og ikke blot to. Der er den Veie at gaa, at lade Universitetets Kapitalformue — ikke Jordgodset, det tale vi jo snar ikke om her, — indgaa fuldstændig i Statskassen og saa behandle Universitetet paa lige Trin med andre Statsanstalter, saa at hvad der nødvendig kræves dertil, tilskydes paa de aarlige Finantslove. Det er det ene Tilfælde; det andet Tilfælde er det, der nu foreligger fra den høitærede Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet, det Forslag, vi have her om at begynde med at hindre, at det Misbrug, som hidtil er flet til Stude for de unge Studerende, nemlig at Universitetet griber ind i Kommunitets Formue for at dække sit Understud, løses ved en Afgjørelse een Gang for alle, men dog en Afgjørelse, der, som det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (E. Nielsen) sagde, lod 140,000 Kr. aarlig henstaa, som altsaa maatte dækkes. Derved vilde selvfølgelig den Standsning i Universitetets Udvikling, som det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds omtalte, blive vedvarende; der kunde saa ikke være Raad om at holde Skridt med den almindelige Udvikling paa Undervisningens Omraade. Der er fremdeles den Tilstand, som nu bestaar, hvor man paa Grund af, at Universitetet har en Stilling som særlig Fond, vedbliver at opbruge af Universitetets Kapitalformue, uden at gjøre det Tilfald, som ellers skulde ydes fra Statskassens Side, og endelig er der den Tilstand, som gik forud for denne, da Kommunitetet maatte være den Syndebud, som dækkede det Hele, hvorved man

jo naturligtvis vilde kunne komme ud af det. Saalebes er der virkelig, som det ærede Medlem siger, 4 Tilfælde, og nu kan Rigsdagen vælge mellem disse. Jeg kommer nu med et 5te Tilfælde, idet jeg siger: Lad Universitetet faae saa meget Jordgods, at det fremdeles kan styre sine Sager, men uden at gribe ind paa Kommunitetets Omraade. Lad os holde Kommunitetet og Sorø Akademi saaledes frit, at vi udenfor Universitetets Krav kunne søge at virke for Oplysning i Landet, hvortil hele Landet trænger, om ikke af anden Grund saa paa Grund af dets Videnskab. Der kunde alligevel være Spørgsmaal, om ikke der kunde afgives nogle af Sorø Akademis Midler til Universitetet. Det beror paa et Regnestykke, paa en Sandsynlighedsberegning, som kun Finantsudvalget og de, som ere inde i disse Forhold, kunne gjøre. Hvis det er muligt, var det ialtsald en Udvei, der ikke burde forsummes. Det Andet er, at forsaavidt Universitetet har større Eiendomme, der ere tiendefri, tilraader jeg, at disse, naar Forpagtninger og Saadant udløber, bortsalges, men med Tiendepligt, og forsaavidt Staten har Eiendomme, som ere tiendefri, og som kunne udstyffes og bortsalges med Tiendepligt, tilraader jeg at henlægge dem til Universitetet og sælge dem i passende Parceller. Endelig forsaavidt det godtgjøres, at der er Dele, f. Ex. her i Nordsjælland, af de mange Stove, der passende kunne udlægges som Agerland, vil jeg tilraade, at nogle af disse Eiendomme blive udlagte til Agerland, udstyffede og solgte efter de almindelige Principer med Tiendepligt. Det er ikke, fordi jeg holder paa Tienden; det vide Alle, som have fulgt min politiske Virksomhed, at jeg paa ingen Maade gjør; men det, jeg anser for meget urigtigt, er, at vi herfra etablere mindre Fordeindomsbesiddelser, som ere tiendefri ved Siden af de andre tiendeplichtige. Det vækker en høj Grad af Uligged, og vi have Uligged nok iforveien paa dette Omraade. Jeg har nu paavist de Veie, som skulle gaaes for, at Universitetet kunde faae saadanne aarlige Indtægter, at det kunde, som hidtil, men uden at gjøre Indgreb i Kommunitetets Formue, fortsætte sin Virksomhed og fortsætte den saa helbig, at den kunde holde Skridt med Tiden.

Sorø: Jeg skal ikke gjenoptage den Forhandling, vi i forrige Samling hørte her med meget stor Bidsøftighed, men jeg føler mig foranlediget til, navnlig ligeoverfor det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Goos), at minde om, at vi under den Forhandling kom til visse Resultater med Hensyn til Spørgsmaal, som jeg tror staa noget i Strid med det, det ærede Medlem gik ud fra. Det ærede Medlem stillede sig meget findrigt paa det Grundlag — uden Tvivl et meget fornuftigt Grundlag —, at han sagde: dette Forslag gaar ud paa det Gamle og Bestaaende; alle de, der ikke vedtage dette Forslag, ville vælte